

Over lerende professionals

Titel Leren dat maatschappelijk werkt
Auteur Lies Schilder
Uitgever Eburon
Prijs € 39,90
Pagina's 360
ISBN 978 90 59727168

door Jan Steyaert, lector Fontys Hogescholen

In het vorige nummer van *Zorg + Welzijn* doet Lies Schilder krasse uitspraken. 'Kennis bij maatschappelijk werkers blijft hapsnap' staat er als kop boven het interview. Nou, als je dat te horen krijgt van de directeur van de Nederlandse vereniging van Maatschappelijk Werkers (NVMW), dan weet je het wel. Een hoge mate van nestbevuiling? Of was het vooral resultaat van de professionaliteit van de journalist die er in slaagde haar 'te verleiden' tot die uitspraak? Een interview gaat altijd snel en beslaat uiteindelijk maar enkele pagina's. Daarom lezen we er het proefschrift van Lies Schilder op na, waar ze op een veel langzamere wijze over veel meer pagina's haar argumentatie opbouwt.

Eerste vaststelling: het woord 'hapsnap' komt er niet in voor, maar er is wel aandacht voor de zwakke kennisbasis van maatschappelijk werk. Tweede vaststelling: het proefschrift heeft een erg autobiografische gelaagdheid en grijpt regelmatig terug naar de ervaringen van de auteur als maatschappelijk werker in Groningen en een toenmalig initiatief rond methodiekontwikkeling van Geert van der Laan. Derde observatie: er wordt frequent verwezen naar de 'waan van de dag' die het werk van maatschappelijk werkers te veel domineert en verhindert dat er ruimte is voor bepaalde leerprocessen.

De auteur start haar publicatie met de vaststelling dat maatschappelijk werkers een waardevol beroep uitoefenen, maar in het huidige tijdsgewricht onder druk staan. Daarom hebben ze als medicijn tegen deprofessionalisering een krachtige beroepsidentiteit nodig, en die is er helaas genoeg nauwelijks, aldus Schilder: 'Zorg voor de cliënt en loyaliteit met de instelling gaan meestal voor pro-

fileren van het eigen beroep' (pagina 15). Het proefschrift valt uiteen in twee grote blokken: enerzijds is er een uitvoerige literatuurstudie naar beroepsidentiteit van maatschappelijk werk (en daarin natuurlijk aandacht voor de spanning tussen zowel generiek als specifiek moeten zijn) en de leerprocessen rondom beroepsidentiteit. Anderzijds bevat het proefschrift een uitvoerige casus over een meerjarige professionaliseringstraject in een net gefuseerde en gereorganiseerde instelling voor verslavingszorg.

Het proefschrift ontwikkelt zich tot een pleidooi voor leerprocessen op de werkvloer. Daarbij komen wel twee spanningsvelden om de hoek kijken. Een eerste spanningsveld zit op het verschil tussen theoretische kennis en ervaringskennis, terwijl het tweede spanningsveld ligt op het verschil tussen bottom-up en top-down aansturen van leerprocessen. Gelukkig wordt dit niet als een matrix of kwadrant voorgesteld, want beide hebben natuurlijk veel met elkaar te maken. Het moet immers al vreemd lopen als een bottom-up aansturing niet de focus legt op ervaringskennis, en andersom. Tekenend daarvoor is de observatie van Schilder dat maatschappelijk werkers zich nauwelijks bezighouden met de uitbouw van hun professionele kennis, van beroepsstandaarden of vakliteratuur.

In haar besluit komt Schilder tot 11 conclusies. Daartoe behoren onder meer de observatie dat leerprocessen te dikwijls de vorm krijgen van persoonsgebonden leren, dat beroepsgerichte organisaties belangrijke partners zijn en dat identiteitsversterkende leerprocessen vragen om permanent onderhoud. Laten we daarom het voorbeeld volgen van de Britse 'social workers' die, net als sommige (para)medische beroepen in eigen land, verplicht zijn zich regelmatig bij te scholen. ■